

اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
معاونت آموزش ابتدایی
اداره تکنولوژی و گروه های آموزش ابتدایی

شیوه نامه درس پژوهی

دبیرخانه کشوری بهسازی فرآیندهای یادگیری و پژوهش های مدرسه ای

مستقر در شهر تهران

سال تحصیلی ۹۶-۹۷

فهرست

صفحه	عنوان
۳	راهنمای اجرای برنامه درس پژوهی
۱۵	راهنمای نحوه تدوین گزارش درس پژوهی
۳۹	سهمیه ارسال گزارش نهایی درس پژوهی استان ها
۴۰	جدول زمان بندی اجرای برنامه درس پژوهی
۴۱	معرفی کتاب راهنمای گام به گام درس پژوهی
۴۲	راه های ارتباطی و نشانی دبیرخانه
۴۳	نمون برگ درج مشخصات منتخبین استان ها
۴۴	نحوه برگزاری کارگاه و دوره های آموزشی
۴۵	نمون برگ درج مشخصات تیم درس پژوهی
۴۶	نمون برگ ارزیابی آثار درس پژوهی
۴۷	نمون برگ توصیف ملاک های ارزیابی آثار

وزارت آموزش و پرورش

معاونت آموزش ابتدایی

دفتر آموزش دبستانی

«باسمه تعالی»

راهنمای

اجرای برنامه درس پژوهی

سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

معلمان در ایجاد موقعیت و شرایط یادگیری برای دانش آموزان نقش اساسی دارند، ایشان برای ایفای این نقش حساس و مهم نیازمند کسب توانمندی های لازم در شناخت، بررسی و تحلیل شرایط آموزش و یادگیری هستند تا بتوانند فرآیندهای یاددهی-یادگیری را با استناد به یافته های علمی در محیط واقعی کلاس بهبود بخشند. مدیریت این فرآیند به عنوان یک وظیفه حرفه ای و تخصصی بر عهده معلمان است. پیچیدگی های این فرآیند از گذشته تا کنون زمینه را برای تعامل و هم اندیشی و پژوهش های مستمر فراهم نموده است. از سویی معلمان برای انجام مطلوب وظایف و مسئولیت های خود نیازمند اتخاذ تصمیماتی هستند که بسیاری از آنها مبتنی بر ویژگی ها، شرایط و اقتضات کلاس درس می باشد. از این رو برای اینکه این تصمیمات پاسخگوی نیاز معلمان در کلاس درس باشند لازم است ضمن بهره گیری از یافته های علمی پژوهشگران، خود نیز در عمل به عنوان پژوهشگری فکور در تولید دانش و بازاندیشی شیوه های آموزش و یادگیری تلاش نماید تا از آن طریق به طور مداوم توان حرفه ای خود را رشد و ارتقاء دهند. برای رسیدن به این مهم آموزش و پرورش طی سالیان گذشته با اجرای برنامه هایی همچون جشنواره الگوهای مناسب تدریس، اقدام پژوهی و... که خوشبختانه در دوره هایی به آنها توجه شده، در تولید ادبیات مناسب در این خصوص تاثیر گذار بوده و اینک در ادامه این حرکت ارزشمند و رو به کمال، معاونت آموزش ابتدایی در صدد است با اجرای طرح درس پژوهی ضمن تلفیق نظریه و عمل، زمینه را برای به اشتراک گذاشتن دانش و تجربه معلمان در سطح مدرسه فراهم نموده و ظرفیت مدارس را برای تولید و به کارگیری دانش حرفه ای افزایش دهد و بیش از گذشته نقش خود را در تقویت آموزش و یادگیری و تبدیل مدارس به سازمان های یادگیرنده ایفا نمایند.

تعریف درس پژوهی

درس پژوهی یک رویکرد توسعه حرفه ای با پژوهش تیمی در کلاس درس است که طی آن معلمان با یکدیگر برای تدوین طرح درس، اجرا و مشاهده نتایج آن در جهت بهبود یادگیری دانش آموزان همکاری و مشارکت می نمایند.

اهداف

- ایجاد زمینه برای به اشتراک گذاشتن دانش و تجربه معلمان در مدرسه
- ارتقاء انگیزه معلمان در مطالعه منابع تخصصی برای توسعه دانش حرفه ای
- تسهیل شرایط شکل گیری سازمان یادگیرنده با گسترش فرهنگ یادگیری تیمی در مدارس
- ارتقاء دیدگاه معلمان در بهره گیری از روش های علمی (نظریه ها) در تحلیل و بررسی پدیده های آموزش و یادگیری کلاس
- اصلاح و بهسازی مستمر آموزش با تمرکز و توجه به فرآیند یادگیری دانش آموزان

مراحل درس پژوهی

اندیشمندان و صاحب نظران گام ها و مراحل مختلفی برای درس پژوهی در نظر گرفته اند. در این جا چارچوبی که به نظر می رسد جامعیت بیشتری دارد مطرح می شود.

- ۱) تشکیل تیم
- ۲) تعیین مسئله و اهداف
- ۳) طراحی درس (تدوین طرح درس تحقیقاتی)
- ۴) تدریس اول و مشاهده
- ۵) گزارش گیری و ارزیابی تدریس اول
- ۶) تجدید نظر در طرح درس و اصلاح آن
- ۷) تدریس دوم و مشاهده (طرح درس اصلاح شده)
- ۸) ارزشیابی و بازاندیشی در فرآیند آموزش
- ۹) تکمیل گزارش درس پژوهی و به اشتراک گذاشتن نتایج

(۱) تشکیل تیم

۱-۱- در اجرای درس پژوهی برای ایجاد یک سازمان یادگیرنده در مدرسه و ایجاد ارتباط بین معلمان پایه های مختلف ، شورای معلمان مدرسه به عنوان یک تیم پژوهشی بزرگ عمل می کند که تیم های کوچکتر درس پژوهی در درون این گروه شکل می گیرد . تیم های درس پژوهی می توانند در مراحل مختلف چرخه درس پژوهی، شورای معلمان مدرسه را در کار خود مشارکت دهند و به این ترتیب ضمن آنکه اعضای تیم درس پژوهی از نقطه نظرات سایر معلمان مدرسه استفاده می کنند، یافته های پژوهشی تیم هم با معلمان مدرسه به اشتراک گذاشته می شود.

۱-۲- هر تیم درس پژوهی برای تأمین تنوع دیدگاه ها معمولاً از ۳ تا ۶ نفر از معلمان هم پایه تشکیل می شود که در آموزش و تدریس و فرآیندهای مربوط به آن دارای مسئله یا مسائل مشترک بوده و به دنبال شناسایی و انتخاب راه حل مناسب برای رفع و یا کاهش آن هستند .

تبصره: برای تشکیل تیم در صورت کافی نبودن تعداد معلمان در یک پایه تحصیلی ، سایر معلمان علاقمند در پایه های مختلف تحصیلی (ترجیحاً معلمان پایه های نزدیک به هم) نیز برای موضوع درس پژوهی پایه مورد نظر مشارکت می نمایند.

۱-۳- تیم درس پژوهی باید خودگردان باشد و همه افراد از معلم با سابقه ی یک ساله گرفته تا معلمان با تجربه به صورت یکسان در آن شرکت کنند و نسبت به هم متعهد بوده و دانش و تجربه خود را با یکدیگر مبادله کنند.

۱-۴- برای هدایت فعالیت های تیم ، افراد نقش ها و مسئولیت های مختلفی را بر عهده می گیرند که در ادامه توضیح داده می شود.

تعیین نقش ها و مسئولیت ها:

۱-۵- در تیم درس پژوهی علاوه بر اینکه همه اعضا باید در تمام زمینه ها تشریح مساعی و همکاری کنند نقش های ویژه ای هم برای برخی افراد در نظر گرفته می شود که تقسیم بندی زیر می تواند راه گشای نقش ها و مسئولیت ها باشد؛

الف) نقش های اجرایی (مسئول هماهنگی تیم، یادداشت بردار، نگارنده، تایپیست، رابط / دبیر و ...)

ب) نقش های ویژه: (مجری تدریس، مشاهده گر تطبیق طرح درس و اجرای تدریس، مشاهده گر واکنش ها و فعالیت های معلم، مشاهده گر واکنش ها و فعالیت های دانش آموزان و ...)

۲. تعیین مسئله و اهداف

۱-۲- مسئله ای در فرآیند آموزش و یادگیری ذهن معلمان را به خود مشغول ساخته و آنها را بر می انگیزاند تا برای بهسازی آموزش با هم، همیاری و مشارکت نمایند و به تولید راهکارها و ایده های نو بپردازند. در این مرحله تیم درس پژوهی با نگاهی انتقادی موقعیت تدریس و یادگیری را بر اساس ویژگی های مطلوب مورد بررسی قرار داده، نقاط ضعف و دشواری ها را در این زمینه مشخص می سازند.

۲-۲- دومین مرحله درس پژوهی تعیین هدف یا اهداف برای کاهش یا رفع مسئله اولویت دار تیم می باشد این اهداف بیانگر وضعیتی است که تیم با انجام مجموعه فعالیت های درس پژوهی به دنبال تحقق آن می باشد با شناسایی و تبیین اهداف آموزشی از کلی تا جزئی محور فعالیت تیم در مراحل بعدی یعنی طراحی درس و تدریس و مشاهده هم مشخص خواهد شد.

۲-۳- اهداف درس پژوهی را می توان به صورت یک هدف بلند مدت (مثل برانگیختن علاقه دانش آموزان به ریاضیات یا تقویت اعتماد به نفس دانش آموزان) و یک هدف کوتاه مدت (بهبود فهم دانش آموزان از چگونگی جمع کردن کسر ها با مخرج های نامساوی) بیان کرد.

۳. طراحی درس (تدوین طرح درس تحقیقاتی)

۳-۱- با مشخص شدن هدف، معلمان پس از تشکیل جلسه به برنامه ریزی و طراحی درس که یک فعالیت تیمی است اقدام نموده و موضوع درس پژوهی را با شیوه های مختلف از جمله مطالعه کتاب ها و منابع گوناگون، مقالات و بحث های تیمی مورد بررسی قرار داده، تا طرح درسی مناسب را برای دستیابی به اهداف مورد نظر آماده کنند.

۳-۲- برای تدوین طرح درس براساس رویکرد های آموزش و یادگیری از الگو های مختلفی استفاده می شود. اگر چه عناصر مشترک در بیشتر طرح درس ها یکسان است (هدف کلی، اهداف ویژه، فرایند تدریس، ابزار و روش تدریس، تعیین تکلیف و ارزشیابی) اما تفاوت هایی در سطح جزئیات وجود دارد. در الگوی طراحی آموزشی معلمان به طور جمعی تلاش می کنند تا یک طراحی آموزشی با تعریف فعالیت های یادگیری، عکس العمل های دانش آموز به فعالیت های یادگیری، فعالیت های معلم و نکات مورد ارزشیابی، انجام دهند و پیش نویس آماده شده طرح درس را برای دریافت بازخورد به شورای معلمان مدرسه ارائه کنند.

۴. اجرای تدریس اول و مشاهده

۴-۱- پس از تکمیل طرح درس، یک نفر از اعضای تیم، نسبت به اجرای آن اقدام می کند.

۴-۲- سایر اعضا ضمن مشاهده فرآیند اجرا، رفتار و عملکرد معلمان و دانش آموزان را در واکنش به فعالیت ها و موقعیتهای پیش بینی شده در طرح درس ثبت می نمایند. (ستونی به طرح درس تحت عنوان یادداشت های مشاهده اضافه می شود)

۴-۳- به منظور ارزیابی، بازنگری و اشاعه، جریان تدریس و یادگیری به طرق مختلف مستند سازی می شود.

۵. گزارش گیری و ارزیابی تدریس اول

۴-۴- پس از اجرا وبعد از یک فرصت تنفس ، معلمان نشستی را برای بحث درباره تدریس و مشاهدات انجام گرفته برگزار می کنند . در این نشست ابتدا معلمی که تدریس را انجام داده در باره اینکه درس چه طور پیش رفته و مشکلاتی که تشخیص داده توضیحاتی را ارائه می کند . سپس سایر افراد حاضر در جلسه اجرا، مشاهدات و نظرات خود را پیرامون نقاط قوت ، ضعف و پیشنهادات اصلاحی مطرح می نمایند.

۶. تجدید نظر در طرح درس و اصلاح آن

تیم پژوهشی بر اساس مشکلات شناسایی شده در مرحله اول تدریس ، تغییراتی در طرح درس ایجاد می کند. این تغییرات معمولاً بر اساس دشواری های یادگیری دانش آموزان که گروه در جریان مشاهداتشان متوجه آن شده اند انجام می شود . گروه ممکن است چندین بار برای بهسازی طرح درس و آماده شدن برای تدریس دوم جلسه تشکیل دهد .

۷. تدریس دوم و مشاهده (درس اصلاح شده)

طرح درس اصلاح شده به گروه دیگری از دانش آموزان تدریس می شود. تدریس دوم را ممکن است همان معلم قبلی انجام دهد و یا اینکه معلم دیگری این کار را برعهده گیرد. معمولاً همه معلمان مدرسه برای مشاهده درس اصلاح شده دعوت می شوند بعلاوه ممکن است مدیران منطقه و مدارس ، معلمانی از سایر مدارس و اولیای دانش آموزان نیز دعوت شوند .

۸. ارزشیابی و باز اندیشی فرایند آموزش

شورای معلمان مدرسه همگی در جلسه گزارش گیری و ارزیابی تدریس دوم شرکت خواهند کرد و این کار می تواند مطالب کلی تری را در حوزه آموزش و یادگیری پوشش دهد .

۹. تکمیل گزارش درس پژوهی و به اشتراک گذاشتن

تکمیل گزارش ، مرحله آخر فرایند درس پژوهی است که طی آن گزارشی از عملکرد درس پژوهی بر روی درس مورد نظر آماده و با این کار ضمن مستندسازی فعالیت های تیم و نتایج کار آنها ، دانش حرفه ای تولید شده توسط تیم درس پژوهی بازتاب داده شده و با دیگران تبادل می گردد. این تبادل دانش شامل ارائه گزارش توسط تیم به دیگران و دریافت و مطالعه گزارش های بازتابی دیگران توسط تیم درس پژوهی می شود. تیم درباره کل چرخه درس پژوهی بازتاب می دهد و گزارشی آماده می کند تا آنچه را که آموخته است با دیگران به اشتراک بگذارد.

گستره اجرای درس پژوهی

درس پژوهی در سال ۹۶-۹۷ متناسب با میزان تعهد استان ها در تفاهم نامه و نیز آمادگی مدارس به صورت داوطلبانه و با حضور معلمان مشتاق و متعهد اجرا می گردد .

اعتبارات مورد نیاز

اعتبارات مورد نیاز اجرای برنامه از محل اعتبارات تخصیصی معاونت آموزش ابتدایی وزارت متبوع و همچنین اعتبارات استانی قابل تأمین می باشد.

تقدیر از عوامل اجرایی

- تقدیر از اعضای گروه های درس پژوهی مدارس در منطقه براساس سهمیه اعلام شده
- تقدیر از اعضای گروه های درس پژوهی معرفی شده از مناطق به استان براساس سهمیه اعلام شده توسط استان
- تقدیر از اعضای گروه های درس پژوهی معرفی شده از استان ها به ستاد براساس سهمیه اعلام شده توسط ستاد

ساختار اجرایی

➤ برای اینکه چارچوب حاصل از اجرای درس پژوهی در سطح کشور برای معلمان قابل استفاده باشد نیازمند ساختار و تشکیلات منسجمی برای برنامه ریزی و پیگیری امور آن می باشد که این ساختار براساس بخشنامه شماره ۱۷۴۴۷۱ مورخ ۹۰/۰۸/۰۲ در شیوه نامه گروه های آموزشی معین شده است. لذا سازماندهی عوامل اجرایی به شرح زیر می باشد:

اعضای شوراها و شرح وظایف آن ها

شورای معلمان آموزشگاه

➤ براساس بند ۴ از ماده ۱۵ آئین نامه اجرایی مدارس " بررسی و تبادل نظر پیرامون چگونگی افزایش اثر بخشی روش های تدریس " بر عهده شورای معلمان می باشد. لذا اجرای درس پژوهی زیر نظر شورای معلمان مدرسه صورت می گیرد.

شرح وظایف

- حضور نماینده شورا در جلسات توجیهی منطقه
- برگزاری شورای معلمان و تبیین طرح درس پژوهی
- تشکیل گروه های درس پژوهی
- برنامه ریزی برای هماهنگی زمان و مکان جلسات درس پژوهی
- پیش بینی لازم برای کنترل کلاس هایی که معلمان گروه، کلاس های خود را برای مشاهده درس ترک کرده اند.
- هماهنگی برای دعوت از صاحب نظران و سایر مدعوین
- دریافت گزارش های درس پژوهی از گروه های مزبور و ارسال به منطقه
- تقدیر از اعضای گروه های درس پژوهی

شورای هماهنگی گروه های آموزشی منطقه

شورای هماهنگی گروههای آموزشی منطقه با تشکیل جلسات منظم و پیگیری امور محوله جهت اجرای مطلوب درس پژوهی اقدام می نماید.

شرح وظایف

- تهیه و ارسال دستور العمل منطقه ای به آموزشگاه ها
- انتخاب مدارس مجری براساس امکانات، توانایی ها و تمایلات معلمان و مدیران
- تشکیل جلسات توجیهی برای مدیران مدارس مجری
- آموزش مسئولین هماهنگی برای تشکیل و هدایت تیم درس پژوهی در مدرسه
- تشکیل کارگاه های آموزشی برای معلمان مدارس مجری
- نظارت بر حسن اجرای وظایف شورای معلمان در خصوص درس پژوهی
- دریافت گزارش های پایانی تیم های درس پژوهی و امکان سازی برای به اشتراک گذاشتن تجارب در بین معلمان منطقه (سمینار های درس پژوهی و ...)
- ایجاد کتاب الکترونیکی از پروژه های درس پژوهی برگزیده و امکان دسترسی تمام معلمان ایران به این منبع از طریق وب سایت منطقه
- داوری از آثار درس پژوهی (رعایت چارچوب و کیفیت آثار براساس نظر متخصصین و نظر سنجی از معلمان حاضر در همایش) و ارسال گزارش های برگزیده درس پژوهی به استان با توجه به سهمیه اعلام شده
- تقدیر شایسته از عوامل اجرای درس پژوهی در مدارس مجری

شورای هماهنگی گروه های آموزشی استان

شورای هماهنگی گروه های آموزشی استان با تشکیل جلسات منظم و پیگیری امور محوله جهت اجرای مطلوب درس پژوهی اقدام می نماید.

شرح وظایف

- تهیه دستور العمل اجرایی و ارسال آن به مناطق تابعه
- تخصیص و اعطای اعتبارات لازم به مناطق
- نظارت بر حسن اجرای وظایف شورای هماهنگی گروه های آموزشی منطقه ای در خصوص درس پژوهی
- پیش بینی کارگاه های آموزشی لازم برای معلمان و تامین مدرسان متخصص
- تدوین یک بانک جامع و یک پایگاه اطلاعاتی برای به اشتراک گذاری تجربیات موفق مناطق
- برگزاری همایش های استانی برای ارائه تجربیات موفق مناطق
- داوری از درس پژوهی (رعایت چارچوب و کیفیت طرح براساس نظر متخصصین و فرم داوری) و ارسال گزارش های برگزیده درس پژوهی به دبیرخانه با توجه به سهمیه اعلام شده
- تقدیر از عوامل اجرایی درس پژوهی مناطق

شورای برنامه ریزی گروه‌های آموزشی دفتر دبستانی

شورای برنامه ریزی گروه‌های آموزشی دفتر دبستانی باتشکیل جلسات منظم و پیگیری امور محوله جهت اجرای مطلوب درس پژوهی اقدام می نماید.

شرح وظایف

- تهیه دستور العمل اجرایی طرح درس پژوهی و راهنمای معلم و ارسال آن به استان ها
- تعیین دبیرخانه طرح و نظارت بر فعالیت های آن
- تعیین شرح وظایف و اختیارات دبیرخانه کشوری طرح
- برنامه ریزی برای آموزش نیروی انسانی (کارشناسان، مدیران و معلمان)
- تصمیم گیری جهت تأمین اعتبار لازم
- نظارت بر حسن اجرای وظایف شورای هماهنگی گروه های آموزشی استانی در خصوص درس پژوهی
- ایجاد زمینه برگزاری همایش کشوری از درس پژوهی های منتخب استان ها
- برنامه ریزی برای تشویق معلمان و مدیران در اجرای طرح های موفق
- ثبت و نگهداری نمونه های موفق درس پژوهی در سایت یا کتابچه الکترونیکی

راهنمای

نحوه تدوین گزارش درس پژوهی

بهسازی حرفه‌ای معلمان و یادگیری دانش آموزان را می‌توان از عمده‌ترین اهداف درس پژوهی در نظر گرفت. به طور قطع، اعضای یک گروه درس پژوهی به این بهسازی دست یافته و به دنبال آن بهبود یادگیری دانش آموزان نیز حاصل خواهد شد. مجریان درس پژوهی الزاماً در صدد تعمیم نتایج نمی‌باشند لیکن در کشورهایمانند ایران که مدارس در یک نظام آموزشی متمرکز اداره می‌شوند، اکثر معلمان طی یک سال تحصیلی، موضوعات و محتوای درسی یکسانی را تدریس می‌نمایند. لذا با تدوین گزارش و ثبت اطلاعات و نتایج درس پژوهی می‌توان به تسهیم دانش و اشاعه تجارب کسب شده، اقدام نمود. به این ترتیب معلمان از نوآوری‌هایی که در مدارس مختلف صورت گرفته اطلاع می‌یابند.

انتشار نتایج درس پژوهی در سطوح کلان‌تر نیز می‌تواند مؤثر باشد. مسئولان و برنامه‌ریزان آموزشی، اساتید دانشگاه، دانشجویان و علاقمندان مخاطبانی هستند که امکان استفاده از این نتایج در حوزه‌های مختلف را خواهند داشت.

با توجه به مطالب فوق، چارچوبی تهیه و تنظیم گردیده است که مستندسازی گزارش‌نهایی را حتی‌المقدور تسهیل و تسریع نموده و موجب می‌شود اقدامات مؤثر معلمان در فرایند بهسازی تدریس و یادگیری نمایان‌تر شود.

مستندات گزارش درس پژوهی

- ❖ فیلم‌های اجرای تدریس اول و تدریس دوم (زمان تدریس و فیلمبرداری بین ۲۰ تا ۴۵ دقیقه)
- ❖ عکس از اجرای تدریس اول و دوم و تخته کلاس در دو اجرا و ... (عکس‌ها در پیوست گزارش کتبی ارائه می‌گردد).

❖ گزارش کتبی به صورت تایپ شده و در قالب فایل WORD و PDF تنظیم می‌گردد (متن گزارش با قلم B Nazanin(۱۴) و عناوین اصلی با همین قلم و به صورت Bold، باشد). تدوین گزارش کتبی، مرحله نهایی فرایند درس پژوهی می باشد. در واقع محتوای این گزارش در حین اجرای درس پژوهی، جمع آوری و پس از اتمام کار، جمع بندی و تنظیم می‌گردد.

ترتیب و توالی مطالب در «گزارش کتبی درس پژوهی» به شرح زیر می‌باشد؛

صفحه عنوان	۱
صفحه بسم الله	۲
چکیده	۳
فهرست مندرجات و شماره صفحه	۴
جدول مشخصات اعضای تیم	۵
مرام نامه	۶
بیان مسأله	۷
تدوین طرح درس اول	۸
ملزومات اجرای تدریس اول	۹
تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس اول	۱۰
نقد و ارزیابی اجرای تدریس اول	۱۱
تغییرات طرح درس اول	۱۲
تدوین طرح درس دوم (اصلاح شده)	۱۳
ملزومات اجرای تدریس دوم	۱۴
تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس دوم	۱۵
نقد و ارزیابی اجرای تدریس دوم	۱۶
یافته های پژوهش و جمع بندی	۱۷
پیشنهادها	۱۸
منابع	۱۹
پیوست	۲۰

* در ادامه، توضیحات مربوط به موارد فوق ارائه می‌گردد.

۱. صفحه عنوان

در صفحه عنوان یا جلد گزارش کتبی درس پژوهی، موارد زیر درج می‌گردد؛

❖ استان، شهرستان یا شهر

❖ منطقه

❖ نام، نوع و جنسیت مدرسه

❖ عنوان درس پژوهی

عنوان درس پژوهی می‌تواند نام یک موضوع درسی و یا یک عبارت پژوهشی باشد. به عنوان نمونه «تفریق فرآیندی» و یا «بهبود درک دانش آموزان در رابطه با تفریق فرآیندی»، هر دو عباراتی مناسب برای عنوان گزارش درس پژوهی می‌باشند. لازم است عناوین درس پژوهی در قالب موضوعی از یک کتاب درسی و مربوط به پایه تحصیلی مشخص باشد. اگر مواردی مانند بند نویسی، حل مسأله، کاوشگری و ... مدنظر گروه درس پژوهی باشند، لازم است درسی از آن پایه تحصیلی انتخاب شود که اهداف مورد نظر را پوشش دهد. انتخاب عناوین خارج از موضوعات کتاب درسی زمانی می‌توانند قابلیت درس پژوهی داشته باشند که دستیابی به اکثر اهداف تعیین شده آن در یک جلسه آموزشی ممکن باشد.

❖ نام کتاب درسی و پایه درس پژوهی

انتخاب درس صرفاً با توجه به نظر گروه درس پژوهی و به صورت اختیاری صورت می‌پذیرد.

❖ اسامی پژوهشگران

❖ سال تحصیلی

۲. صفحه بسم الله

۳. چکیده

چکیده بخشی از گزارش کتبی است که در عین اختصار، فرایند و نتایج حاصل از فعالیت‌های تیم درس پژوهی را به خواننده منتقل می‌نماید. چکیده حداکثر در یک صفحه و حدوداً شامل ۱۵۰ تا ۳۰۰ کلمه می‌باشد. در چکیده می‌بایست به طور اختصار، به مشخصات مدرسه و گروه دانش آموزی (نام مدرسه، جنسیت، تعداد دانش آموزان، پایه تدریس و ...)، موضوع و مسأله انتخاب شده، دلایل انتخاب مسأله، روش تدریس، شرایط موجود، اقدامات انجام شده، فرآیند و نتایج حاصل از فعالیت‌های تیم و همچنین دلایل ضعف دانش آموزان در یادگیری و بدفهمی آنان در مفاهیم اشاره شود.

کلید واژه کلماتی است برآمده از متن، مرتبط با موضوع اصلی که خواننده با مطالعه آن‌ها، به محتوای اصلی پژوهش پی می‌برد. واژگان کلیدی در انتهای چکیده می‌آید؛ حدوداً شامل ۳ تا ۵ کلمه مرتبط با موضوع تیم درس پژوهی است و به خواننده کمک می‌کند تا پس از خواندن چکیده و آشنایی اجمالی با روند پژوهش، متوجه شود چه مفاهیم و موضوعاتی در این اثر مورد توجه قرار گرفته است.

۴. فهرست مندرجات و شماره صفحه

فهرست مندرجات شامل موارد زیر می‌باشد؛

- ❖ جدول مشخصات اعضای تیم
- ❖ مرام نامه
- ❖ بیان مسأله
- ❖ تدوین طرح درس اول
- ❖ ملزومات اجرای تدریس اول
- ❖ تقسیم کار و نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس اول
- ❖ نقد و ارزیابی اجرای تدریس اول
- ❖ تغییرات طرح درس اول

- ❖ تدوین طرح درس دوم (اصلاح شده)
- ❖ ملزومات اجرای تدریس دوم
- ❖ تقسیم کار و نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس دوم
- ❖ نقد و ارزیابی اجرای تدریس دوم
- ❖ یافته های پژوهش و جمع بندی
- ❖ پیشنهادهای
- ❖ منابع
- ❖ پیوست

۵. جدول مشخصات اعضای تیم

لازم است مشخصات اعضای تیم در جدول زیر ثبت گردد.

عنوان درس پژوهی :		پایه درس پژوهی :		
نام مدرسه :	کد شهر:	شماره تلفن رابط:		
نوع مدرسه:	تلفن مدرسه:			
جنسیت:				
ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	کد پرسنلی	پایه تدریس
۱	آموزگار			
۲	آموزگار			
۳	آموزگار			
۴	آموزگار			
۵	آموزگار			
۶	آموزگار			
۷	مدیر			
۸	معاون			

۶. مرام نامه

مرام نامه آن دسته از قوانینی می باشد که تعاملات بین اعضای تیم در خلال تمام مراحل درس پژوهی بر اساس آن انجام می گیرد تا کار تیمی به حداکثر اثر بخشی خود برسد . بهتر است در آغاز هر جلسه یکی از بندهای مرام نامه انتخاب شده و در طول جلسه بر پایبندی اعضا، به آن بند تأکید گردد. مرام نامه را می توان با پاسخ به پرسش های زیر تدوین نمود؛

چه انتظاراتی از یکدیگر داریم ؟

چه شرایطی لازم است تا حس تعلق به تیم ایجاد و حفظ شود؟

چه شرایطی در یادگیری تیمی ما دخیل است ؟ یا چه مواردی مانع یادگیری در تیم می شود؟

چگونه می توانیم به تفاوت های فردی احترام گذاشته و آن را مدیریت کنیم؟

چگونه می توانیم گام موثرتری برای بهسازی یادگیری با مدیریت کردن زمان برداریم ؟

۷. بیان مسأله

تیم درس پژوهی معمولاً مسأله ای را انتخاب می کند که جزئی از اهداف آموزشی است و در فاصله بین وضعیت موجود یادگیری دانش آموزان و وضعیت مطلوب قرار می گیرد. هدف تیم بحث درباره چگونگی پوشش دادن مطلوب این فاصله و شکاف است. بنابراین در بیان مسأله با توجه به موضوع مورد نظر، مشکلات یادگیری دانش آموزان و یا مسائلی که معلمان هنگام تدریس با آن مواجه اند، تبیین و تشریح می شوند.

۸. تدوین طرح درس

پس از بیان مسأله و جمع آوری اطلاعات (راهنمای معلم، طرح درس های موجود، مقالات و کتاب های مرتبط و ...) در زمینه موضوع انتخاب شده، همه اعضای تیم در تدوین یک طرح درس مشارکت می نمایند و طرح درس در طی جلسه هایی با خرد جمعی توسط اعضا تیم، طراحی و تدوین می شود.

همه طرح درس ها دارای عناصر مشترکی هستند. طرح درس تحقیقاتی نسبت به طرح درس های معمولی بسیار جزئی تر و دقیق تر طراحی می شود.

عناصر اصلی یک طرح درس عبارتند از؛

➤ **مشخصات کلی** (نام کتاب درسی، نام درس، پایه تدریس، تاریخ اجرای تدریس، مدت زمان تدریس، تعداد

دانش آموزان، نام مجری تدریس و ...)

➤ **اهداف** (هدف کلی، اهداف جزئی یا کانونی)

➤ **روش های تدریس**

➤ **مواد و اقلام آموزشی**

➤ **ارزشیابی تشخیصی**

➤ **ارائه درس** (ایجاد انگیزه، فعالیت های یادگیری، فعالیت های معلم، پیش بینی واکنش های دانش آموزان،

پیش بینی واکنش ها و پاسخ های معلم، زمان، ارزشیابی تکوینی و ...)

➤ **جمع بندی**

➤ **ارزشیابی پایانی**

➤ **تعیین تکلیف**

✓ **نمون برگ خام طرح درس تحقیقاتی به ضمیمه شیوه نامه تدوین گزارش کتبی ارائه شده است.**

۹. ملزومات اجرای تدریس اول

پیش از اجرای تدریس اول لازم است تمهیداتی فراهم گردد که عبارتند از:

➤ فهرست مواد و اقلام آموزشی

وسایل و ابزار مورد استفاده آموزگار و دانش آموزان از جمله مواردی می باشند که در طرح درس مشخص می شوند. در عین حال پیش از اجرای تدریس، تیم درس پژوهی اقدام به آماده سازی این وسایل می نماید. تصویر یا نمونه کار برگ ها، دست سازه های آموزگاران و ... در قسمت پیوست گزارش کتبی قرار می گیرد.

➤ نمون برگ نقشه تخته کلاس

متداول است پیش از اجرای تدریس نقشه تخته کلاس ترسیم گردد. هدف از این کار پیش بینی و مشخص بودن ترتیب قرارگیری مطالب روی تخته کلاس می باشد. در واقع در پایان تدریس، بهتر است روند تدریس از ابتدا تا انتها قابل رؤیت باشد.

➤ نمون برگ چیدمان کلاس و محل استقرار مشاهده گران

تعیین نحوه چیدمان، جایگاه دانش آموزان و مشاهده گران از جمله مواردی است که فرآیند مشاهده گری را نظامند می نماید. ترسیم این موارد قطعاً موجب افزایش نظم و فراهم شدن شرایط مطلوب برای جمع آوری داده های مورد نیاز می گردد.

✓ لازم است نقشه چیدمان با جامعه آماری (تعداد دانش آموز کلاس) و تعداد مشاهده گران مطابقت داشته باشد. مطلوب است اسامی دانش آموزان در نقشه چیدمان کلاس درج شود.

۱۰. تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس اول

ردیف	نقش	نام و نام خانوادگی
۱	مجری تدریس اول	
۲	مشاهده گر یا مشاهده گران تطبیق طرح درس و اجرا	
۳	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های معلم	
۴	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های دانش آموزان	

* قابل ذکر است نقش‌های ۲، ۳ و ۴ را بیش از یک نفر از اعضای تیم می‌توانند، عهده‌دار شوند.

۱۱. نقد و ارزیابی اجرای تدریس اول

پس از اجرای تدریس اول نشست‌ها به منظور نقد و ارزیابی برگزار می‌گردد. مبنای نقد و ارزیابی، مستندات است که مشاهده‌گران در حین تدریس جمع‌آوری نموده‌اند. ابتدا مجری تدریس نظرات خود را بیان می‌کند. سپس هر یک از مشاهده‌گران بر اساس نقشی که در حین تدریس بر عهده داشته، مشاهدات خود را بیان می‌نماید. در نهایت نقد و اظهار نظر همکاران جمع‌بندی می‌شود. نظرات اعضا توسط منشی جلسه مکتوب و در گزارش کتبی قرار می‌گیرد. (نمون برگ‌های تکمیل شده مشاهده‌گران در پیوست ارائه می‌گردد).

اعضای تیم لازم است از نقد معلم مجری تدریس جداً پرهیز نمایند. در این نشست صرفاً پیش بینی های تیم و واکنش های دانش آموزان مورد ارزیابی قرار می گیرد تا مشخص شود مسأله مورد نظر تا چه حدی با اجرای طرح درس موجود، مرتفع شده است.

۱۲. تغییرات طرح درس اول

بعد از نقد و ارزیابی اجرای تدریس اول، طی یک نشست، تیم درباره چگونگی تنظیم مجدد ساختار تدریس و اثر بخشی بیشتر آن بحث می کنند و مشخص می کنند که کدام قسمت تدریس از یادگیری دانش آموزان پشتیبانی می کند و کدام قسمت ها نیاز به اصلاح دارد تا به دانش آموزان در تحقق اهداف کمک کند. در نهایت تیم فهرست تغییرات را برای اصلاح طرح درس آماده می کند.

۱۳. تدوین طرح درس دوم

شایسته است تیم درس پژوهی از طریق جمع آوری اطلاعات (کتاب ها و مقالات مرتبط، نظرسنجی از سایر معلمان، صاحب نظران و تغییرات مبتنی بر جمع بندی های صورت گرفته در جلسه نقد و ارزیابی اجرای تدریس اول) فعالیت های جایگزین را انتخاب و سپس طرح درس دوم (اصلاح شده) را به صورت مشارکتی تدوین نماید. بخش هایی از طرح درس دوم که تغییر کرده است، معمولاً با قلم پررنگ یا رنگ متفاوت مشخص می شوند. عناصر اصلی طرح درس شامل: مشخصات کلی - اهداف - روش های تدریس - مواد و اقلام آموزشی - ارزشیابی تشخیصی - ارائه درس (ایجاد انگیزه، فعالیت های یادگیری، فعالیت های معلم، پیش بینی واکنش های دانش آموزان، پیش بینی واکنش ها و پاسخ های معلم، زمان، ارزشیابی تکوینی و ...) - جمع بندی - ارزشیابی پایانی و تعیین تکلیف می باشد.

۱۴. ملزومات اجرای تدریس دوم

ملزومات اجرای تدریس دوم نیز مانند اجرای اول شامل فهرست مواد و اقلام آموزشی، نمون برگ نقشه تخته کلاس، نمون برگ چیدمان کلاس و محل استقرار مشاهده‌گران می‌باشد.

۱۵. تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم درس پژوهی در تدریس دوم

لازم است پیش از اجرای تدریس دوم، نقش‌ها و مسئولیت‌های اعضای گروه مجدداً مشخص گردد.

ردیف	نقش	نام و نام خانوادگی
۱	مجری تدریس دوم	
۲	مشاهده‌گر یا مشاهده‌گران تطبیق طرح درس و اجرا	
۳	مشاهده‌گر یا مشاهده‌گران فعالیت و واکنش‌های معلم	
۴	مشاهده‌گر یا مشاهده‌گران فعالیت و واکنش‌های دانش‌آموزان	

قابل ذکر است نقش‌های ۲، ۳ و ۴ را بیش از یک نفر از اعضای گروه می‌توانند، عهده‌دار شوند.

۱۶. نقد و ارزیابی اجرای تدریس دوم (اصلاح شده)

پس از اجرای تدریس دوم ، نقد و ارزیابی اجرای تدریس با تأکید بر مستندات جمع آوری شده توسط مشاهده‌گران و گفت و گوی سازنده اعضای تیم انجام می شود .

۱۷. یافته های پژوهش و جمع بندی

در بخش پایانی گزارش کتبی آنچه که طی فرایند درس پژوهی صورت گرفته است ، به طور واضح تبیین می گردد. در این قسمت می توان نتایج کاربردی در رابطه با مبحث درسی انتخاب شده ، بهسازی یادگیری دانش آموزان ، نتایج فرآیند یادگیری آن ها، توسعه حرفه‌ای و تجارب کسب شده هر یک از اعضای تیم را ثبت کرد.

۱۸. پیشنهادها

مورد انتظار است پیشنهادها با توجه به موضوع درس پژوهی و در راستای بهسازی آموزشی و یادگیری دانش آموزان باشد. در صورت لزوم تیم درس پژوهی می تواند پیشنهادهای خود را در زمینه ترویج و نهادینه کردن فرهنگ درس پژوهی، محتوای کتاب‌های درسی و ... نیز ارائه نماید.

۱۹. منابع

فهرست منابع شامل موارد زیر است؛

➤ در صورتی که منبع مورد استفاده کتاب باشد، مانند نمونه زیر ارجاع داده می شود؛

مثال: حبیب زاده، عباس (۱۳۵۳). راهنمای عملی درس پژوهی. تهران: دانشگاه قم.

➤ در صورتی که منبع مورد استفاده مقاله باشد، مانند نمونه زیر ارجاع داده می شود؛

مثال: اسکینر، بی اف (۱۳۷۲). چه بر سر روان شناسی به عنوان رفتار آمده است؟ ترجمه علی اکبر سیف، فصل نامه روانشناسی و علوم تربیتی. دوره اول، شماره ۱، ص ۲۹.

➤ در صورتی که منبع مورد استفاده اینترنتی باشد، مانند نمونه زیر ارجاع داده می شود؛

مثال: نام نویسنده، عنوان سند، پایگاه وب، تاریخ، صفحه، نشانی اینترنتی .

۲۰. پیوست ها

نقشه چیدمان کلاس و استقرار مشاهده گران - نقشه و عکس تخته کلاس - صورت جلسات - نمونه تکالیف و ارزشیابی و...

فرم خود ارزیابی - فرم مشاهده گری (در صورت استفاده از طرح درس تحقیقاتی و تکمیل ستون مشاهده گری نیازی به ارائه فرم مشاهده گری نیست).

نمون برگ‌های پیشنهادی گزارش کتبی

❖ جدول مشخصات اعضای تیم

شماره تماس رابط تیم	کد استان و تلفن مدرسه		نام مدرسه	
	کد پرسنلی	نام و نام خانوادگی	سمت	ردیف
			آموزگار	۱
			آموزگار	۲
			آموزگار	۳
			آموزگار	۴
			آموزگار	۵
			آموزگار	۶
			مدیر	۷
			معاون	۸

شماره تماس رابط تیم	کد استان و تلفن مدرسه		نام مدرسه		
	پایه تدریس	کد پرسنلی	نام و نام خانوادگی	سمت	ردیف
				آموزگار	۱
				آموزگار	۲
				آموزگار	۳
				آموزگار	۴
				آموزگار	۵
				آموزگار	۶
				مدیر	۷
				معاون	۸

➤ جدول زمان‌بندی برنامه‌ریزی تیم درس پژوهی

درس پژوهی نیاز به تعیین زمان برای برنامه‌ریزی، مشاهده و بحث درباره درس مورد پژوهش معلمان دارد. لازم است گروه درس پژوهی پیش از شروع مراحل کار، یک جدول زمان‌بندی و برنامه‌ریزی تدوین نماید. نمونه زیر صرفاً جهت آشنایی تیم‌های درس پژوهی ارائه شده است. در صورتی که چنین جدولی تنظیم شده باشد در قسمت پیوست گزارش کتبی قرار می‌گیرد.

ردیف	فعالیت‌های درس پژوهی	تاریخ	زمان تقریبی مورد نیاز	مدعوین	محل برگزاری	ملاحظات

➤ تقسیم کار و تعیین نقش اعضای تیم

جدول زیر یک بار پس از تدوین طرح درس اول و یک بار پس از تدوین طرح درس دوم در گزارش کتبی ارائه می‌گردد.

ردیف	نقش	نام و نام خانوادگی
۱	مجری تدریس اول / دوم	
۲	مشاهده گر یا مشاهده گران تطبیق طرح درس و اجرا	
۳	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های معلم	
۴	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های دانش آموزان	

❖ چهارچوب پیشنهادی طرح درس تحقیقاتی (نمونه خام)

تاریخ جلسه	نام ماده درسی	پایه تحصیلی	جنسیت و نوع مدرسه	نام مدرسه	طراحان طرح درس	مشخصات کلی
موضوع درس		مدت زمان تدریس	تعداد دانش آموزان	نام و پایه مجری تدریس		
						هدف کلی
						هدف‌های جزئی
						روش تدریس
						مواد و وسایل آموزشی

گام‌های درس	زمان	فعالیت‌های یادگیری، سوالات کلیدی	فعالیت‌های دانش آموزان و عکس العمل‌های مورد انتظار	پاسخ‌های معلم به دانش آموزان و نکاتی که باید خاطر نشان کرد	ارزشیابی و روش‌های آن	یادداشت‌های مشاهده
شروع						
ادامه						
پایان (جمع بندی و نتیجه گیری)						
<p>اقدام آموزشی (شامل موادی که در جریان تدریس استفاده خواهد شد .)</p>						

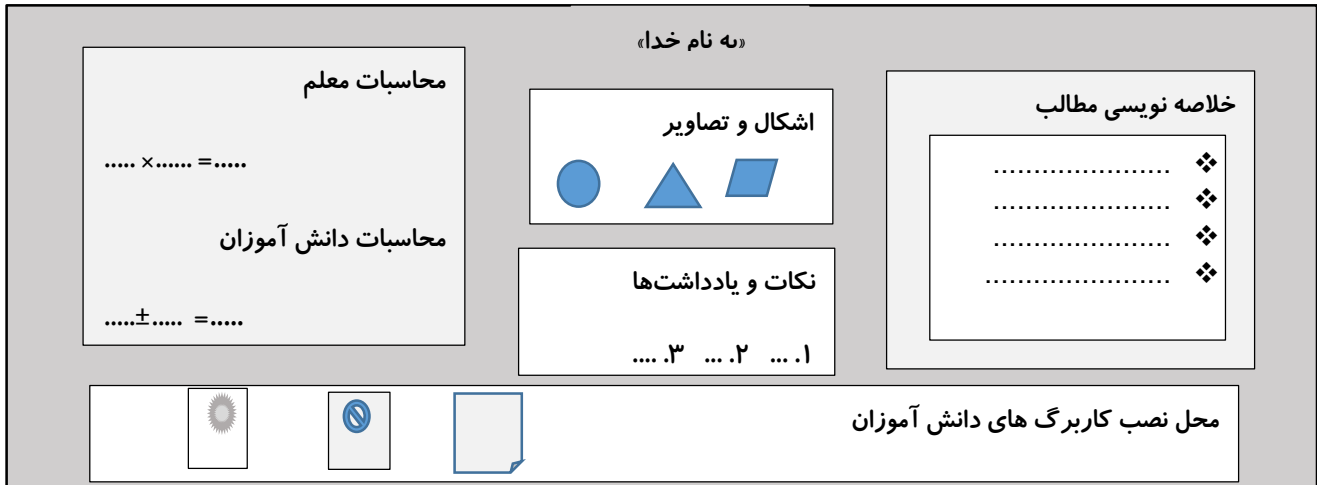
❖ مشاهده گری

یادداشت‌های مشاهده‌گران در ستون انتهایی طرح درس نوشته می‌شود اما اگر تیم درس پژوه تمایل به استفاده از نمون برگ جداگانه داشته باشند، بر اساس اهداف و فعالیت‌های طراحی شده، نمون برگ مشاهده‌گری توسط اعضای گروه، تدوین می‌گردد. عبارت‌های زیر نمونه مواردی هستند که در مشاهدات می‌تواند مورد نظر باشد. این موارد صرفاً جهت آشنایی تیم‌های درس پژوهی ارائه شده است.

- ❖ مناسب بودن فعالیت‌های در نظر گرفته شده برای رسیدن به اهداف
- ❖ هموار بودن جریان درس و حمایت معلم از یادگیری دانش آموزان
- ❖ مناسب بودن وسایل و تجهیزات آموزشی برای کسب اهداف
- ❖ تأثیر تعاملات کلاس در جهت یادگیری دانش آموزان
- ❖ هماهنگی محتوای درس با درک و فهم دانش آموزان
- ❖ ارتباط آموخته‌های قبلی دانش آموزان با یادگیری درس جدید
- ❖ تأثیر فعالیت‌های یادگیری بر کشف مفاهیم توسط دانش آموزان
- ❖ میزان علاقه مندی دانش آموزان به درس
- ❖ میزان پوشش دهی نتایج درس با اهداف مورد نظر
- ❖ میزان وفاداری به طرح درس

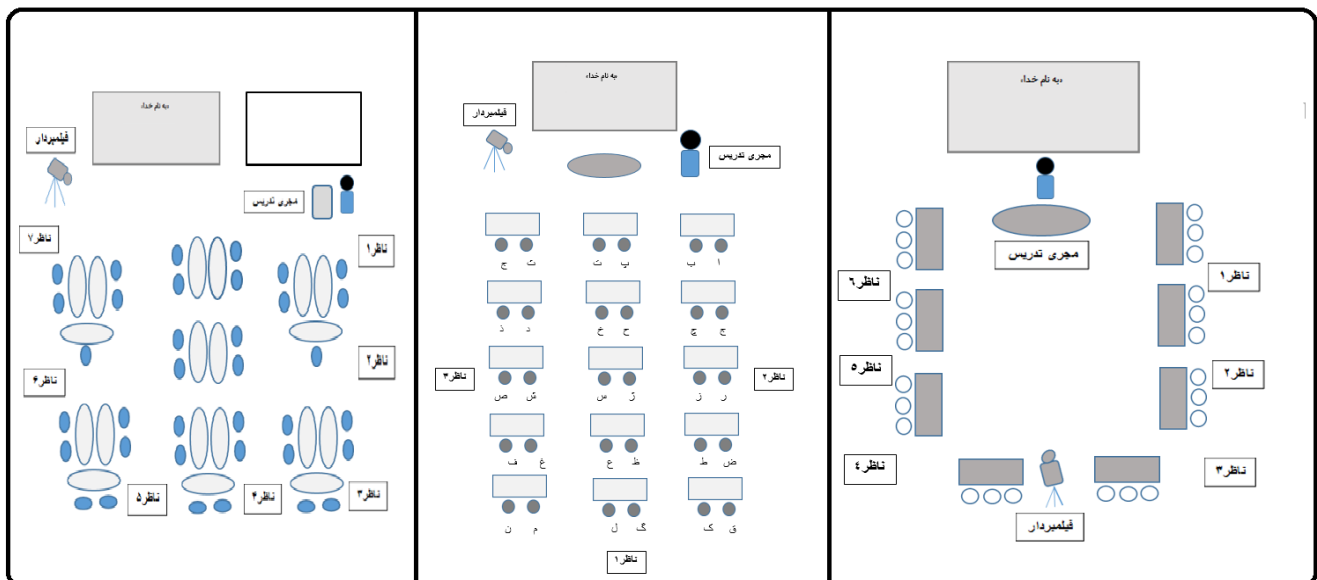
➤ نمون برگ نقشه تخته کلاس

نمونه زیر، صرفاً جهت آشنایی گروه‌های درس پژوهی ارائه شده‌اند. شایان ذکر است نقشه تخته کلاس بر اساس تصمیم گروه با توجه به طراحی آموزشی صورت گرفته، درس طراحی می‌گردد. بدیهی است این نقشه می‌تواند به صورت ساده و دست نویس نیز رسم شود.

➤ نمون برگ چیدمان کلاس و محل استقرار مشاهده‌گران

نمونه های زیر، صرفاً جهت آشنایی گروه‌های درس پژوهی ارائه شده‌اند. شایان ذکر است نقشه چیدمان کلاس و محل استقرار مشاهده‌گران بر اساس تصمیم گروه با توجه به امکانات و محدودیت‌های فیزیکی کلاس درس طراحی می‌گردد. بدیهی است این نقشه می‌تواند به صورت ساده و دست نویس نیز رسم شود.

➤ نمونه برگ خودارزیابی گروه درس پژوهی

شایسته است، تغییراتی که طی روند درس پژوهی در اعضای گروه ایجاد شده است، در قالب نمونه برگ‌های خودارزیابی، مورد سنجش قرار گیرد. طبیعتاً گویه‌های جدول خودارزیابی توسط اعضای گروه تدوین می‌گردد و نمونه زیر صرفاً جهت آشنایی گروه‌های درس پژوهی ارائه شده است.

مقیاس				شواهد	ردیف
					
مقدماتی	متوسط	پیشرفته	تکمیلی		
				درنگ و تأمل روی صحبت دیگران	۱
				بیان کردن نظرات به تفسیر	۲
				مثبت اندیشی	۳
				ابراز عقیده و ایده به صورت علمی	۴
				انتقال تجربیات آموزشی و پرورشی به دیگران	۵
				بهبود دانش و مهارت های آموزشی و پرورشی معلم	۶
				تقویت مهارت تدوین طرح درس با در نظر گرفتن پیش‌بینی های لازم	۷
				تقویت مهارت مشاهده‌گری	۸
				ایجاد انگیزش حرفه ای	۹
				تقویت مهارت ثبت و جمع‌بندی مطالب	۱۰
				بکارگیری روش‌های تدریس متناسب با اهداف	۱۱

سه‌میه ارسال گزارش نهایی درس پژوهی استان ها به دبیرخانه بهسازی فرآیند یادگیری و پژوهش های مدرسه ای

(درس پژوهی) مستقر در اداره کل شهر تهران سال تحصیلی ۹۷-۹۶

ردیف	نام استان	تعداد
۱	آذربایجان غربی	۷
۲	آذربایجان شرقی	۶
۳	اصفهان	۶
۴	خراسان رضوی	۷
۵	همدان	۵
۶	فارس	۷
۷	اردبیل	۶
۸	البرز	۵
۹	ایلام	۴
۱۰	بوشهر	۷
۱۱	چهارمحال بختیاری	۶
۱۲	خراسان شمالی	۶
۱۳	خراسان جنوبی	۶
۱۴	خوزستان	۶
۱۵	زنجان	۶
۱۶	سمنان	۴
۱۷	سیستان و بلوچستان	۶
۱۸	شهرستان های تهران	۷
۱۹	قزوین	۵
۲۰	قم	۵
۲۱	کردستان	۵
۲۲	کرمان	۶
۲۳	کرمانشاه	۶
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۵
۲۵	گلستان	۴
۲۶	گیلان	۶
۲۷	لرستان	۶
۲۸	مازندران	۶
۲۹	مرکزی	۶
۳۰	هرمزگان	۶
۳۱	یزد	۶

تذکره :

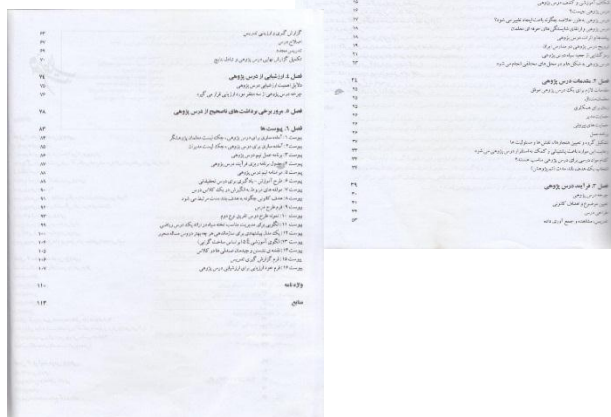
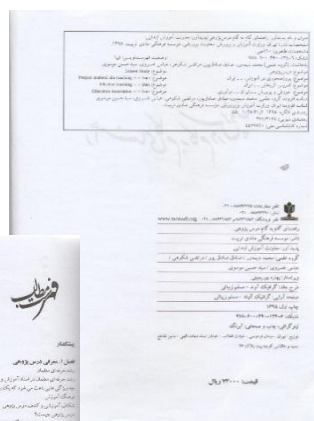
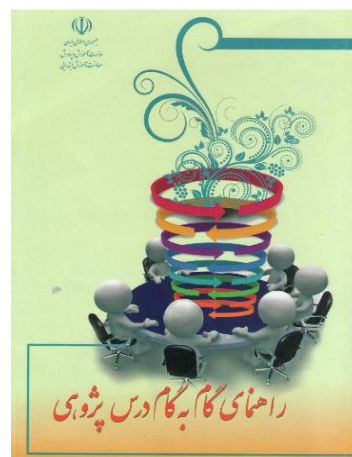
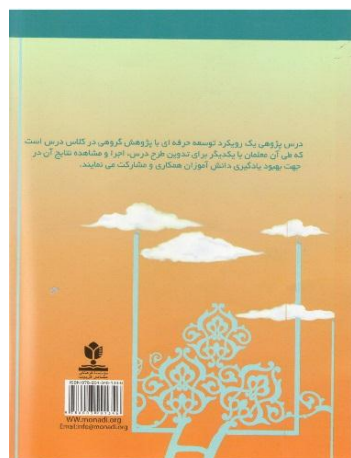
- ✓ از ارسال مجدد آثار سنوات گذشته خودداری گردد ؛ آثار تکراری از فرآیند ارزیابی خارج می شود .
- ✓ لازم است حداقل ۵۰ درصد از سهمیه هر استان به مدارس اختصاص داده شود که تا کنون مجری برنامه درس پژوهی نبوده اند.

جدول زمان بندی اجرای برنامه درس پژوهی

ردیف	فعالیت	زمان پیگیری
۱	ارسال دستورالعمل و شیوه نامه های درس پژوهی سال تحصیلی ۹۶-۹۷ به مناطق تابعه، برگزاری جلسات توجیهی و معرفی راه های ارتباطی با دبیرخانه	تا پایان مهر ۹۶
۲	ارسال فایل مشخصات رابطان استانی	تا هفته اول آبان ۹۶
۳	ارسال فایل EXCEL مشخصات مجریان درس پژوهی	تا پایان آبان ۹۶
۴	برگزاری کارگاه های آموزشی مطابق با ضوابط برگزاری دوره و ارسال گزارش به دبیرخانه کشوری	برحسب شرایط استان و مناطق حداقل در یکی از دونوبت آبان ۹۶ یا دی ۹۶
۵	نظارت بر حسن اجرای برنامه درس پژوهی در مدارس توسط رابطان	تهیه گزارش ماهانه از عملکرد تیم های مجری درس پژوهی
۶	ارزیابی آثار در سطح مناطق و شهرستان ، تقدیر از مجریان	هفته سوم اردیبهشت ۹۷
۷	ارزیابی آثار در سطح استان ، تقدیر از مجریان	هفته دوم خرداد ۹۷
۸	ارسال موارد زیر به دبیرخانه کشوری درس پژوهی ؛ ✓ گزارش کتبی و فیلم های تدریس آثار منتخب استانی ✓ فایل EXCEL و WORD مشخصات منتخبان استانی ✓ گزارش اجمالی از انجام فرآیند درس پژوهی در استان ✓ آسیب شناسی برنامه درس پژوهی	هفته اول تیر ۹۷

معرفی کتاب راهنمای گام به گام درس پژوهی :

کتاب راهنمای گام به گام درس پژوهی، شامل مطالب مفید و مورد نیاز معلمان و مدیران برای تشکیل گروه های درس پژوهی و انجام درس پژوهی بوده که با بیان رسا و مبتنی بر مثال های عینی گردآوری و تدوین گردیده است. این کتاب مبنای عمل دبیرخانه کشوری درس پژوهی می باشد و ضرورت دارد به عنوان منبع اصلی آموزش مورد استفاده قرار گیرد.

راه های ارتباطی و نشانی دبیرخانه :

نشانی سایت دبیرخانه کشوری درس پژوهی:

<http://dls.pga.medu.ir>

نشانی پست الکترونیک دبیرخانه کشوری درس پژوهی:

dabirkhanel@gmail.com

نشانی دبیرخانه کشوری درس پژوهی:

تهران میدان فلسطین - خیابان طالقانی - کوچه دستخوش - ساختمان شماره ۳ -

طبقه همکف.

نشانی اینترنتی و کدپستی:

www.tehranedu.ir

۱۴۱۶۶۳۳۴۵۵

تلفن های تماس :

۰۲۱۶۶۴۹۸۴۵۵

۰۲۱۶۶۴۹۵۹۶۸

نمون برگ درج مشخصات منتخبین استان ها

استان :	شهرستان :	منطقه :	
مدرسه :	درس :	پایه :	
موضوع :			
چکیده :			
کلید واژه ها :			
محل الصاق عکس	محل الصاق عکس	محل الصاق عکس	محل الصاق عکس
نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی
محل الصاق عکس	محل الصاق عکس	محل الصاق عکس	محل الصاق عکس
نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی	نام و نام خانوادگی
آدرس دبستان :		تلفن :	

نحوه برگزاری کارگاه و دوره های آموزشی:

بر اساس اطلاعیه معاون برنامه ریزی آموزش منابع انسانی نحوه اجرای دوره ۳۰ ساعته درس پژوهی به شرح زیر می باشد؛

درس پژوهی در واقع روش پژوهشی مشارکتی معلمان در کلاس درس است که از آن به عنوان سودمند ترین، کاربردی ترین و مؤثرترین برنامه پرورش حرفه ای معلمان یاد کرده اند. در درس پژوهی معلمان فرصت می یابند تا در طراحی، اجرا و ارزیابی با یکدیگر همکاری، همیاری و مشارکت کنند و مسایل درون مدرسه و کلاس را بکاوند، جوابی بیابند و آن را در عمل به کار بندند و در پایان یک ارزیابی گروهی از کار آموزشی یکدیگر داشته باشند. در درس پژوهی معلمان به صورت گروهی تمرین می کنند، دیدگاه های خود را تبادل و تعامل می کنند و از یکدیگر می آموزند. در درس پژوهی بیش از این که معلمان مبانی نظری آموزش و یادگیری را بیاموزند، مهارت های علمی و کاربردی مربوط به فرایند یاددهی - یادگیری، ارزیابی روش های تدریس، خود ارزیابی و فعالیت های آموزشی را می آموزند.

در راستای سیاست کلان تمرکززدایی و تفویض اختیار و مدرسه محوری در سال تحصیلی جدید، اجرای دوره های توانمندسازی معلمان با رویکرد درس پژوهی تا سقف حداکثر ۳۰ ساعت به مدارس تفویض خواهد شد. لذا شایسته است همزمان با آغاز اجرای برنامه درس پژوهی در استان ها، کارگاه ها و دوره های آموزشی به منظور آشنایی و تقویت مهارت های لازم با محوریت کتاب راهنمای گام به گام درس پژوهی برگزار شود. با عنایت به اهمیت موضوع و لزوم آموزش و تبیین صحیح مفاهیم درس پژوهی، این دبیرخانه نسبت به تهیه بانک اطلاعاتی از اساتید مجرب نموده است. در صورت تمایل آن استان، آمادگی دارد نسبت به اعزام اساتید اقدام نماید.

اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
 دبیرخانه کشور فرآیندهای یادگیری
 و پژوهش های مدرسه ای

سال تحصیلی ۹۶-۹۷

نمون برگ درج مشخصات تیم درس پژوهی

پایه درس پژوهی :		عنوان درس پژوهی :		
شماره تلفن رابط:		کد شهر:	نام مدرسه :	
		تلفن مدرسه:	نوع مدرسه:	
			جنسیت:	
پایه تدریس	کد پرسنلی	نام و نام خانوادگی	سمت	ردیف
			آموزگار	۱
			آموزگار	۲
			آموزگار	۳
			آموزگار	۴
			آموزگار	۵
			آموزگار	۶
			مدیر	۷
			معاون	۸

خیلی خوب	خوب	قابل قبول	نیازمند توجه	باز خورد نهایی
				نقاط قوت
				نقاط قابل بهبود
				پیشنهادها

نام و نام خانوادگی و امضای اعضای تیم ارزیابی :

فعالیت ها	ردیف	ملاک های ارزیابی	۱	۲	۳	۴
تشکیل تیم درس پژوهی	۱	تقسیم کار و مشخص بودن نقش ویژه هر یک از اعضا در تدریس اول و دوم				
عنوان و موضوع درس پژوهی	۲	تناسب عنوان و موضوع انتخابی با اهداف درس پژوهی				
چکیده	۳	محتوای چکیده و صحت کلید واژه های ثبت شده				
تشخیص مسأله	۴	تبیین مسئله				
طرح درس اول	۵	تعیین اهداف متناسب با مسأله و عنوان درس پژوهی				
	۶	عناصر و محتوای طرح درس (زمان بندی، ارزشیابی تشخیصی، ایجاد انگیزه، مواد و اقلام آموزشی، ارائه درس و ...)				
	۷	تعیین نکات مشاهده گری در گزارش کتبی یا طرح درس اول				
اجرای تدریس اول	۸	تطبیق طرح درس اول و اجرای تدریس اول				
	۹	اجرای تدریس در شرایط واقعی کلاس				
	۱۰	عملکرد مشاهده گران و ثبت مشاهدات در هنگام تدریس				
بازنگری و نقد اجرای اول	۱۱	ثبت فرایند بازنگری و نقد بر اساس مشاهدات، تبادل نظر و گفت و گو های سازنده				
	۱۲	تغییرات طرح درس اول				
طرح درس دوم	۱۳	تعیین اهداف متناسب با مسأله و عنوان درس پژوهی				
	۱۴	عناصر و محتوای طرح درس (زمان بندی، ارزشیابی تشخیصی، ایجاد انگیزه ارائه درس و ...)				
	۱۵	تعیین نکات مشاهده گری در گزارش کتبی یا طرح درس دوم				
اجرای تدریس دوم	۱۶	تطبیق طرح درس و اجرا				
	۱۷	اجرای تدریس در شرایط واقعی کلاس				
	۱۸	عملکرد مشاهده گران و ثبت مشاهدات در هنگام تدریس				
بازنگری و نقد اجرای دوم	۱۹	ثبت فرایند بازنگری و نقد بر اساس مشاهدات، تبادل نظر و گفت و گو های سازنده				
یافته ها و نتایج	۲۰	ثبت و جمع بندی نتایج و یافته ها، نمون برگ خود ارزیابی، پیشنهادها				
تدوین گزارش نهایی و مستندات	۲۱	فیلم اجرای تدریس اول و دوم				
	۲۲	منابع، نقشه و عکس تخته و چیدمان کلاس و استقرار مشاهده گران، نمونه تکالیف، ارزشیابی و ...				
	۲۳	تنظیم گزارش کتبی مطابق با راهنمای تدوین گزارش کتبی درس پژوهی (به صورت مکتوب و pdf,word)				

نمون برگ توصیف ملاک های ارزیابی آثار درس پژوهی

سال تحصیلی ۹۷-۹۶

مراحل درس پژوهی	ردیف	ملاک های ارزیابی	نیازمند توجه	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
			۱	۲	۳	۴
تشکیل تیم درس پژوهی	۱	تقسیم کار و مشخص بودن نقش ویژه هر یک از اعضا در تدریس اول و دوم	تقسیم کار و نقش ویژه هر یک از اعضا مشخص نشده و یا بسیار ناقص است.	تقسیم کار و نقش ویژه هر یک از اعضا مطابق راهنمای تدوین گزارش کتبی مشخص نشده است.	تقسیم کار و نقش ویژه هر یک از اعضا فقط در یک تدریس مشخص شده است.	تقسیم کار و نقش ویژه هر یک از اعضا در اجرای تدریس اول و دوم مشخص شده است.
عنوان و موضوع درس پژوهی	۲	تناسب عنوان و موضوع انتخابی با اهداف درس پژوهی	عنوان ، موضوع انتخاب شده و فرآیند انجام شده با اهداف درس پژوهی، مطابقت ندارد.	عنوان و موضوع انتخابی صحیح و بر اساس راهنمای تدوین گزارش کتبی می باشد اما فرآیند درس پژوهی به درستی انجام نشده است.	بر اساس راهنمای تدوین گزارش کتبی ، عنوان و موضوع انتخابی صحیح نمی باشد اما فرآیند درس پژوهی تقریباً به درستی انجام شده است.	عنوان و موضوع انتخابی صحیح و بر اساس راهنمای تدوین گزارش کتبی می باشد و فرآیند انجام شده در قالب درس پژوهی است.
چکیده	۳	محتوای چکیده و صحت کلید واژه های ثبت شده	گزارش کتبی چکیده ندارد و یا چکیده و کلید واژه بسیار ناقص و نامرتب با محتوای گزارش کتبی و فرآیند انجام شده است.	محتوای چکیده و کلید واژه تقریباً کامل و منطبق با راهنمای تدوین گزارش کتبی می باشد اما کلید واژه ثبت نشده و یا بسیار ناقص و نامرتب می باشند.	محتوای چکیده کامل و منطبق با راهنمای تدوین گزارش کتبی می باشد اما کلید واژه ثبت نشده و یا بسیار ناقص و نامرتب می باشند.	چکیده کامل و منطبق با راهنمای تدوین گزارش کتبی نهایی و دارای حدوداً ۱۵۰ تا ۳۰۰ کلمه، ۳ تا ۵ کلید واژه مرتبط و به اختصار شامل مشخصات مدرسه و دانش آموزان (پایه، تعداد، جنسیت و ...) ، موضوع ، مسأله، شرایط موجود ، فرآیند و نتایج می باشد .
تشخیص مسأله	۴	تبیین مسأله	گزارش کتبی بیان مسأله ندارد و یا بیان مسأله بسیار ناقص و نامرتب است.	گزارش کتبی، بیان مسأله دارد اما تبیین آن مطابق راهنمای تدوین گزارش کتبی نمی باشد و اهمیت و ضرورت آن به طور کامل بیان نشده است.	در گزارش کتبی مسأله تقریباً کامل بیان شده و وضعیت موجود و ضرورت پژوهش تبیین شده است.	تبیین مسأله کامل بوده و فاصله بین وضعیت موجود یادگیری و وضعیت مطلوب ، نحوه پوشش فاصله ، مشکلات یادگیری دانش آموزان و سایر مسائلی موجود ، به درستی بیان شده است .

مراحل درس پژوهی	ردیف	ملاک های ارزیابی	نیازمند توجه	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
			۱	۲	۳	۴
طرح درس اول	۵	تعیین اهداف متناسب با مسأله و عنوان درس پژوهی	طرح درس هدف کلی و اهداف عینی (کانونی) ندارد و یا اهداف بسیار ناقص و نامرتبط می باشند.	فقط اهداف عینی (کانونی) در طرح درس مشخص شده است. یا هدف کلی دارد ولی اهداف عینی ندارد. یا اهداف فراتر از یک جلسه آموزشی می باشد.	در طرح درس هدف کلی و اهداف جزئی ثبت شده اما به اهداف عینی (کانونی) و یا اهداف مهارتی و کاربردی تبدیل نشده است.	هدف کلی و اهداف عینی (کانونی) در طرح درس، کامل و متناسب با موضوع است و اهداف عینی به یادگیری ماندگار و کسب مهارت لازم و کاربردی منجر می گردد.
	۶	عناصر و محتوای طرح طرح درس (زمان بندی، ارزشیابی تشخیصی، ایجاد انگیزه، مواد و اقلام آموزشی، ارائه درس و ...)	طرح درس در گزارش کتبی ارائه نشده و یا بسیار ناقص است.	عناصر و اجزای طرح درس کامل است اما محتوای طرح درس کامل و کاربردی نمی باشد و فعالیت ها و واکنش های معلم و دانش آموزان به درستی و با جزئیات کامل تدوین و درج نشده و فرصت های کشف مفاهیم پیش بینی نشده است.	عناصر و اجزای طرح درس کامل است و محتوای طرح درس تقریباً کامل می باشد اما فعالیت ها و واکنش های معلم و دانش آموزان و فرصت کشف مفاهیم به درستی و با جزئیات کامل تدوین و درج نشده است.	محتوا و عناصر طرح درس کامل و کاربردی (تحقیقاتی) است. فرصت کشف مفاهیم پیش بینی شده است. انگیزه، فعالیت های یادگیری متنوع، فعالیت های معلم، پیش بینی واکنش های دانش آموزان، فعالیت های گروهی، پیش بینی واکنش ها و پاسخ های معلم، زمان بندی، ارزشیابی تکوینی و ... به طور کامل تدوین و از روش های نوین تدریس یا مناسب در جهت رفع و کاهش مسأله استفاده شده است.
	۷	تعیین نکات مشاهده گری در گزارش کتبی یا طرح درس اول	نکات مورد نظر برای مشاهده گری در طرح درس یا سایر قسمت های گزارش کتبی پیش بینی و ثبت نشده است و یا خیلی ناقص و نامرتبط می باشد.	نکات مورد نظر مشاهده گری و ارزشیابی میزان دستیابی به اهداف طرح درس، ثبت نشده است اما محتوای نقد و بازنگری و یا مستندات ارائه شده در پیوست نشان دهنده مواردی است که لازم بوده مشاهده گران به آن توجه نمایند.	تقریباً بیشتر مواردی که نیاز به دقت نظر و ارزشیابی و میزان دستیابی به اهداف هنگام مشاهده گری دارد، در طرح درس مشخص و ثبت شده است.	متناظر با هر قسمت طرح درس، مواردی که هنگام مشاهده گری نیاز به دقت نظر و ارزشیابی از میزان دستیابی به اهداف دارد، به درستی مشخص و ثبت شده است. (مانند فعالیت های یادگیری، عکس العمل ها و سوالات کلیدی دانش آموزان، مدیریت کلاس، تعامل بین دانش آموزان در گروه، پاسخ های معلم به واکنش دانش آموزان، گفته ها، نوشته های دانش آموزان و ...)

مراحل درس پژوهی	ردیف	ملاک های ارزیابی	نیازمند توجه	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
			۱	۲	۳	۴
اجرای تدریس اول	۸	تطبیق طرح درس اول و اجرای تدریس اول	طرح درس یا فیلم تدریس جهت مقایسه ارائه نشده است. طرح درس با اجرا اصلاً مطابقت ندارد و یا تطابق بسیار کمی دارد.	طرح درس با اجرای تدریس به طور کامل منطبق نیست.	بیشتر قسمت های اجرای تدریس با محتوای طرح درس، مطابقت دارد.	عناصر و اجزای طرح درس مانند ارزشیابی تشخیصی، ایجاد انگیزه، ارائه درس و ... با اجرای تدریس تطابق کامل دارد.
	۹	اجرای تدریس در شرایط واقعی کلاس	فیلم اجرای تدریس جهت مشاهده موقعیت و شرایط واقعی ارسال نشده است.	نوع واکنش های دانش آموزان نشان دهنده آن است که سناریوی تدریس از قبل با دانش آموزان تمرین شده و شرایط بکر و طبیعی نمی باشد. تعداد دانش آموزان بسیار کم بوده و با شرایط واقعی تفاوت داشته و حالت جشنواره ای دارد.	فعالیت دانش آموزان بعضاً نمایشی (مصنوعی) بوده و یا دانش آموزان غیر فعال می باشند. تدریس تا حدودی حالت جشنواره ای دارد.	تعداد دانش آموزان منطقی، تدریس در شرایط واقعی اجرا شده و واکنش های دانش آموزان طبیعی و بر اساس موقعیت های ایجاد شده می باشد.
	۱۰	عملکرد مشاهده گران و ثبت مشاهدات در هنگام تدریس	مشاهده گران فعال نبوده و مشاهده رفتارها، نتایج عملکرد، تفکر دانش آموزان، معلم و تعاملات هنگام تدریس ثبت نشده است.	مشاهده گران نبوده و موارد ثبت شده بر مبنای مشاهده رفتارها، نتایج عملکرد و تفکر دانش آموزان و معلم و تعاملات هنگام تدریس نمی باشد.	مشاهده رفتارها، نتایج عملکرد و تفکر دانش آموزان و معلم و تعاملات هنگام تدریس به طور کامل، ثبت نشده است.	مشاهده گران فعال بوده و مشاهده رفتارها، نتایج عملکرد، نحوه تفکر، بد فهمی های دانش آموزان و معلم و تعاملات هنگام تدریس به طور کامل ثبت شده است.

مراحل درس پژوهی	ردیف	ملاک های ارزیابی	نیازمند توجه	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
			۱	۲	۳	۴
بازنگری و نقد اجرای اول	۱۱	ثبت فرایند بازنگری و نقد بر اساس مشاهدات، تبادل نظر و گفت و گو های سازنده	فرایند بازنگری و نقد در گزارش کتبی ثبت نشده و یا بسیار ناقص است.	ثبت فرایند نقد و بازنگری کامل نیست و در گفتگوهای ثبت شده به مستندات جمع آوری شده گران مانند نحوه تفکر دانش آموزان و بدفهمی ها و عکس العمل های آنان اشاره نشده است.	فرایند بازنگری و نقد ثبت شده است اما همه مشاهده گران با توجه به نقش ویژه مستندات کاملی از مشاهدات خویش ارائه نکرده اند.	فرایند بازنگری و نقد به طور کامل ثبت شده است و مستندات جمع آوری شده توسط اعضا در جلسه نقد مطرح و برای رفع بدفهمی ها یا اشکالاتی که در طراحی درس مانند روش تدریس مواد و وسایل به کار رفته، زمان اختصاص یافته و ... وجود داشته، گفتگوی سازنده صورت پذیرفته و ثبت شده است و میزان دستیابی به اهداف مورد بررسی قرار گرفته است.
	۱۲	تغییرات طرح درس اول	در گزارش کتبی تغییراتی که لازم است در طرح درس اول ایجاد شود، ثبت نشده است و یا موارد ثبت شده ضرورت اجرای تدریس دوم را مشخص نمی کند.	برخی از تغییرات ثبت شده منطقی می باشد اما لازم است موارد بیشتر و مهم تر دیگری نیز ثبت و اعمال می گردید.	تغییرات ثبت شده مناسب بوده اما برگرفته از گفتگوهای ثبت شده در قسمت نقد و بازنگری نمی باشد. تغییرات ثبت شده در متن طرح درس دوم مشخص نشده اند.	تغییرات ثبت شده بر مبنای گفتگوهای ثبت شده در قسمت نقد و بازنگری می باشد و موارد مطرح شده منطقی بوده و به رفع یا کاهش مسأله می انجامد.

مراحل درس پژوهی	ردیف	ملاک های ارزیابی	نیازمند توجه	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
			۱	۲	۳	۴
طرح درس دوم	۱۳	تعیین اهداف متناسب با مسأله و عنوان درس پژوهی	طرح درس هدف کلی و اهداف عینی ندارد و یا اهداف بسیار ناقص و نامرتبط می باشند.	فقط اهداف عینی در طرح درس مشخص شده است. هدف کلی دارد ولی اهداف عینی ندارد. اهداف فراتر از یک جلسه آموزشی می باشد.	در طرح درس هدف کلی و اهداف جزئی ثبت شده اما به اهداف عینی (کانونی) و یا اهداف مهارتی و کاربردی تبدیل نشده است.	هدف کلی و اهداف عینی در طرح درس، کامل و متناسب با موضوع است و اهداف عینی به یادگیری ماندگار و کسب مهارت لازم و کاربردی منجر می گردد.
	۱۴	عناصر و محتوای طرح درس (زمان بندی، ارزشیابی تشخیصی، ایجاد انگیزه، مواد و اقلام آموزشی، ارائه درس و ...)	طرح درس در گزارش کتبی ارائه نشده و یا بسیار ناقص است.	عناصر و اجزای طرح درس کامل است اما محتوای طرح درس کامل و کاربردی نمی باشد و فعالیت ها و واکنش های معلم و دانش آموزان به درستی و با جزئیات کامل تدوین و درج نشده و فرصت های کشف مفاهیم پیش بینی نشده است.	عناصر و اجزای طرح درس کامل است و محتوای طرح درس تقریباً کامل می باشد اما فعالیت ها و واکنش های معلم و دانش آموزان و فرصت کشف مفاهیم به درستی و با جزئیات کامل تدوین و درج نشده است.	محتوا و عناصر طرح درس کامل و کاربردی (تحقیقاتی) است. فرصت کشف مفاهیم پیش بینی شده است. ایجاد انگیزه، فعالیت های یادگیری متنوع، فعالیت های معلم، پیش بینی واکنش های دانش آموزان، فعالیت های گروهی، پیش بینی واکنش ها و پاسخ های معلم، زمان بندی، ارزشیابی تکوینی و ... به طور کامل تدوین و از روش های نوین تدریس یا مناسب در جهت رفع و کاهش مسأله استفاده شده است.
	۱۵	تعیین نکات مشاهده گری در گزارش کتبی یا طرح درس دوم	نکات مورد نظر برای مشاهده گری در طرح درس یا سایر قسمت های گزارش کتبی پیش بینی و ثبت نشده است و یا خیلی ناقص و نامرتبط می باشد.	نکات مورد نظر مشاهده گری در طرح درس، ثبت نشده است اما محتوای نقد و بازنگری و یا مستندات ارائه شده در پیوست نشان دهنده مواردی است که لازم بوده مشاهده گران به آن توجه نمایند.	تقریباً بیشتر مواردی که نیاز به دقت نظر و ارزشیابی و میزان دستیابی به اهداف هنگام مشاهده گری دارد، در طرح درس مشخص و ثبت شده است.	متناظر با هر قسمت طرح درس، مواردی که هنگام مشاهده گری نیاز به دقت نظر و ارزشیابی از میزان دستیابی به اهداف دارد، به درستی مشخص و ثبت شده است. (مانند فعالیت های یادگیری، عکس العمل ها و سوالات کلیدی دانش آموزان، مدیریت کلاس، تعامل بین دانش آموزان در گروه، پاسخ های معلم به واکنش دانش آموزان، گفتگو ها، نوشته های دانش آموزان و ...)

مرحل درس پژوهی	ردیف	ملاک های ارزیابی	نیازمند توجه ۱	قابل قبول ۲	خوب ۳	خیلی خوب ۴
اجرای تدریس دوم	۱۶	تطبیق طرح درس دوم و اجرای دوم	طرح درس یا فیلم تدریس جهت مقایسه ارائه نشده است. طرح درس با اجرا اصلاً مطابقت ندارد و یا تطابق بسیار کمی دارد.	طرح درس با اجرای تدریس به طور کامل منطبق نیست.	بیشتر قسمت های اجرای تدریس با محتوای طرح درس ، مطابقت دارد.	عناصر و اجزای طرح درس مانند ارزشیابی تشخیصی، ایجاد انگیزه، ارائه درس و ... با اجرای تدریس تطابق کامل دارد.
	۱۷	اجرای تدریس در شرایط واقعی کلاس	فیلم اجرای تدریس جهت مشاهده موقعیت و شرایط واقعی ارسال نشده است.	نوع واکنش های دانش آموزان نشان دهنده آن است که سناریوی تدریس از قبل با دانش آموزان تمرین شده و شرایط بکر و طبیعی نمی باشد. تعداد دانش آموزان بسیار کم بوده و با شرایط واقعی تفاوت داشته و حالت جشنواره ای دارد.	فعالیت دانش آموزان بعضاً نمایشی (مصنوعی) بوده و یا دانش آموزان غیر فعال می باشند. تدریس تا حدودی حالت جشنواره ای دارد.	تعداد دانش آموزان منطقی ، تدریس در شرایط واقعی اجرا شده و واکنش های دانش آموزان طبیعی و بر اساس موقعیت های ایجاد شده می باشد.
	۱۸	عملکرد مشاهده گران و ثبت مشاهدات در هنگام تدریس	مشاهده گران فعال نبوده و مشاهده رفتارها ، نتایج عملکرد ، تفکر دانش آموزان ، معلم و تعاملات هنگام تدریس ثبت نشده است.	مشاهده گران فعال نبوده و موارد ثبت شده بر مبنای مشاهده رفتارها ، نتایج عملکرد و تفکر دانش آموزان و معلم و تعاملات هنگام تدریس نمی باشد .	مشاهده رفتارها ، نتایج عملکرد و تفکر دانش آموزان و معلم و تعاملات هنگام تدریس به طور کامل ، ثبت نشده است.	مشاهده گران فعال بوده و مشاهده رفتارها ، نتایج عملکرد ، نحوه تفکر ، بد فهمی های دانش آموزان و معلم و تعاملات هنگام تدریس به طور کامل ثبت شده است.
	۱۹	ثبت فرایند بازنگری و نقد بر اساس مشاهدات ، تبادل نظر و گفت و گو های سازنده	ثبت فرایند نقد در گزارش کتبی ثبت نشده و یا بسیار ناقص است.	ثبت فرایند نقد و بازنگری کامل نیست و در گفتگوهای ثبت شده به مستندات جمع آوری شده توسط مشاهده گران مانند نحوه تفکر دانش آموزان و بدفهمی ها و عکس العمل های آنان اشاره نشده است.	فرایند بازنگری و نقد ثبت شده است اما همه مشاهده گران با توجه به نقش ویژه مستندات کاملی از مشاهدات خویش ارائه نکرده اند.	فرایند بازنگری و نقد به طور کامل ثبت شده است و مستندات جمع آوری شده توسط اعضا در جلسه نقد مطرح و برای رفع بدفهمی ها یا اشکالاتی که در طراحی درس مانند روش تدریس مواد و وسایل به کار رفته ، زمان اختصاص یافته و ... وجود داشته ، گفتگوی سازنده صورت پذیرفته و ثبت شده است و میزان دستیابی به اهداف مورد بررسی قرار گرفته است.

مراحل درس پژوهی	ردیف	ملاک های ارزیابی	نیازمند توجه	قابل قبول	خوب	خیلی خوب
			۱	۲	۳	۴
یافته ها و نتایج	۲۰	ثبت و جمع بندی نتایج و یافته ها، نمون برگ خود، ارزیابی، پیشنهادها	در گزارش کتبی جمع بندی نتایج و یافته ها، پیشنهادها و نمون برگ خود ارزیابی، ارائه نشده است و یا بسیار ناقص است.	در گزارش کتبی جمع بندی نتایج و یافته ها، پیشنهادها و نمون برگ خود ارزیابی یا بخشی از آنها کامل نیست..	در گزارش کتبی تقریباً جمع بندی نتایج و یافته ها، پیشنهادها و نمون برگ خود ارزیابی، ارائه و ثبت شده است	جمع بندی نتایج و یافته ها، پیشنهادها و نمون برگه خود ارزیابی کامل و صحیح است. یافته ها بیانگر تجارب کسب شده، ارائه شواهد افزایش یادگیری و ارائه شواهد کاهش یا رفع مسئله و... می باشد. پیشنهادها در راستای موضوع درس پژوهی است.
	۲۱	فیلم اجرای تدریس اول و دوم	فیلم اجرای تدریس اول و دوم ارائه نشده است و دارای نقص فنی است.	فیلم اجرای یکی از تدریس ها ارائه شده است. زمان اجرای تدریس بیش از حد معمول و یک جلسه آموزشی می باشد.	فیلم اجرای تدریس اول و دوم ارائه شده اما بعضی از قسمت های فیلم نقص فنی داشته و یا قابلیت مشاهده قسمت های مختلف آن فراهم نمی باشد.	فیلم اجرای تدریس اول و دوم بدون نقص ارائه شده است.
	۲۲	مستندات قابل ارائه (منابع، نقشه و عکس تخته و چیدمان کلاس و استقرار مشاهده گران، نمونه تکالیف، ارزشیابی و...)	مستندات مطابق راهنمای تدوین کتبی ارائه نشده است یا بسیار ناقص است.	مستندات گزارش کتبی تا حدودی مطابق راهنمای تدوین گزارش کتبی کامل می باشد.	مستندات گزارش کتبی تقریباً کامل و مطابق راهنمای تدوین گزارش کتبی می باشد.	مستندات مطابق راهنمای تدوین گزارش کتبی کامل است (منابع، نقشه و عکس تخته و چیدمان کلاس و استقرار مشاهده گران، نمونه تکالیف، ارزشیابی و...)
	۲۳	تنظیم گزارش کتبی مطابق با راهنمای تدوین گزارش کتبی درس پژوهی (به صورت مکتوب و pdf,word)	گزارش کتبی ندارد و یا بسیار ناقص است.	گزارش کتبی دارد اما ترتیب و توالی مطالب مطابق با راهنمای تدوین گزارش کتبی نمی باشد.	گزارش کتبی تقریباً کامل و مطابق با راهنمای تدوین گزارش کتبی می باشد.	گزارش کتبی کامل و مطابق با راهنمای تدوین گزارش کتبی می باشد.